Oleśnica, 3 października 2026 r.

Filip Łukajczuk
miejsce zamieszkania: Oleśnica
[redacted]

Minister Edukacji
Ministerstwo Edukacji Narodowej
al. J. Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

Petycja

Przedmiot petycji: zmiana § 17a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 2572, z późn. zm.), dodanego rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 20 sierpnia 2026 r. (Dz.U. z 2026 r. poz. 1122), w zakresie, w jakim wyklucza on przeprowadzanie egzaminów klasyfikacyjnych z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej.

Na podstawie art. 63 Konstytucji RP oraz art. 2 ust. 1–3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, w interesie publicznym oraz własnym — jako uczeń liceum zdający egzaminy klasyfikacyjne w edukacji domowej — wnoszę o zmianę § 17a rozporządzenia przez dopuszczenie — w szkołach, których statut to przewiduje, na pisemny wniosek ucznia albo, w przypadku ucznia niepełnoletniego, jego rodziców — przeprowadzenia egzaminu klasyfikacyjnego, egzaminu poprawkowego i sprawdzianu wiadomości i umiejętności ucznia z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej, na prostych warunkach zapewniających identyfikację ucznia i samodzielność jego pracy (propozycja brzmienia — w dalszej części petycji).

Uzasadnienie

1. Stan prawny. Zgodnie z § 17a ust. 1 pkt 1 rozporządzenia egzamin klasyfikacyjny — w tym egzamin ucznia spełniającego obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą (art. 37 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe) — przeprowadza się „w szkole, do której uczeń został przyjęty, w bezpośredniej obecności komisji (…), bez możliwości użycia środków komunikacji elektronicznej”. Wyjątek z § 17a ust. 8 pozwala jedynie przeprowadzić egzamin „w innym miejscu niż szkoła, do której uczeń został przyjęty” ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność ucznia, za zgodą dyrektora, a do takiego egzaminu stosuje się przepisy ust. 1–7 (§ 17a ust. 9). Przepis wchodzi w życie 1 września 2027 r. (§ 3 rozporządzenia zmieniającego), jest więc jeszcze czas na jego korektę.

2. Skutki dla edukacji domowej. Uczeń w edukacji domowej uzyskuje roczne oceny

klasyfikacyjne na podstawie rocznych egzaminów klasyfikacyjnych (art. 37 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe), a jeżeli z przyczyn nieusprawiedliwionych do nich nie przystąpi albo ich nie zda, zezwolenie podlega cofnięciu (art. 37 ust. 8 pkt 2). Zezwolenie wydaje dyrektor szkoły, do której dziecko zostało przyjęte (art. 37 ust. 1), a ustawa nie uzależnia go od odległości szkoły od miejsca zamieszkania (art. 37 ust. 2). Wymóg osobistego stawiennictwa oznacza więc wielokrotne podróże — zależnie od położenia szkoły nawet na odległość kilkuset kilometrów — a dla rodzin czasowo przebywających za granicą przyjazdy do Polski. Przykładowo: w roku szkolnym 2026/2027 zdaję 12 egzaminów klasyfikacyjnych; przy limicie trzech przedmiotów dziennie (§ 15 ust. 8 w brzmieniu obowiązującym od 1 września 2026 r.) oznaczałoby to co najmniej cztery dni egzaminacyjne w szkole.

3. Cel regulacji da się osiągnąć łagodniejszymi środkami. Ministerstwo wskazuje, że warunki egzaminu „muszą być jednakowe dla wszystkich uczniów", a szkoły nie mają narzędzi pozwalających wyeliminować pomoc osób trzecich czy sztucznej inteligencji (odpowiedź MEN na wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich nr VII.7031.58.2026, opublikowana 17 września 2026 r.). Tym celom służą jednak proponowane warunki: okazanie do kamery dokumentu ze zdjęciem potwierdzającego tożsamość (jego okazania wymaga już § 17a ust. 7), obraz ucznia z kamery w czasie egzaminu oraz przekazanie pracy pisemnej komisji zaraz po jego zakończeniu. Egzamin z jednoczesnym przekazem obrazu i dźwięku zapewnia też bezpośredni kontakt komisji z uczniem, a w razie stwierdzenia niesamodzielnej pracy komisja przerywa egzamin i przeprowadza go ponownie w szkole (proponowany ust. 1d). Przerwa z przyczyn technicznych nie unieważnia egzaminu, ale komisja może po niej zmienić zadania, więc przerwa nie daje uczniowi przewagi (proponowany ust. 1c). Szkoła może ponadto nagrywać egzamin (proponowany ust. 1b) — nagranie pozwala odtworzyć pełny przebieg egzaminu, a więc dobrze realizuje wskazaną w upoważnieniu ustawowym potrzebę „odpowiedniego udokumentowania jego przebiegu" (art. 44zb pkt 6 ustawy o systemie oświaty). Sam § 17a ust. 8 dopuszcza zresztą egzamin poza szkołą — według komunikatu MEN z 21 sierpnia 2026 r. „np. w domu ucznia lub w szpitalu" — cel „jednakowych warunków" nie jest więc traktowany jako bezwzględny. Najwyższa Izba Kontroli uznała za nieprawidłowość to, że część szkół przeprowadzała egzaminy online, „choć obowiązujące przepisy przewidywały ich stacjonarną formę", i zwróciła się do Ministra Edukacji „o podjęcie działań legislacyjnych lub nadzorczych, które wyeliminują tę nieprawidłowość" (kontrola I/25/003/KSS). Taką nieprawidłowość usuwa także działanie legislacyjne polegające na jednoznacznym dopuszczeniu egzaminu zdalnego na określonych warunkach.

4. Warunki są wykonalne także na dużą skalę. Proponowane wymogi są celowo minimalne: wystarcza komputer, tablet lub telefon z kamerą i mikrofonem. Nie wymagają drugiej kamery ani specjalistycznego oprogramowania nadzorującego, dzięki czemu mogą je spełnić zarówno uczniowie, jak i szkoły o zasięgu ogólnopolskim, które w statucie mogą wprowadzić dodatkowe zabezpieczenia. Według doniesień prasowych jedna z największych szkół przyjmujących uczniów w edukacji domowej stosuje już przy egzaminach online weryfikację tożsamości (indywidualny kod, legitymacja i kamera) oraz rejestrację ich przebiegu (bankier.pl, 4 marca 2026 r.). Forma zdalna byłaby przy tym dobrowolna — dla szkoły (statut) i dla ucznia (wniosek) — więc nie obciąża szkół, które nie są do niej przygotowane.

5. Ustawodawca uznaje zdalną weryfikację wiedzy za rzetelną. Art. 76a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce pozwala uczelniom weryfikować efekty uczenia się poza siedzibą uczelni przy użyciu środków komunikacji elektronicznej, a także przeprowadzać w ten sposób egzamin dyplomowy. Skoro państwo akceptuje taki tryb przy nadawaniu tytułów zawodowych, trudno przyjąć, że przy należytych zabezpieczeniach nie może on służyć klasyfikacji ucznia szkoły. W tym samym kierunku idzie zalecenie Rady z dnia 29 listopada 2021 r. w sprawie podejść uwzględniających kształcenie mieszane (2021/C 504/03), w którym zalecono państwom członkowskim „opracowanie wskazówek dotyczących nowych podejść w zakresie oceny i egzaminów końcowych, w tym prowadzonych przez internet” (pkt 3 lit. e).

6. Ranga regulacji. Ministerstwo twierdzi, że „nowelizacja nie zmienia zasady stacjonarnego przeprowadzania egzaminów” (komunikat MEN z 21 sierpnia 2026 r.). Skoro jednak przepisy dopiero „będą jednoznacznie wskazywać”, że egzamin odbywa się w szkole, dotychczas takiego wymogu wprost nie wyrażały — § 17a wprowadza go wprost po raz pierwszy, i to w akcie wykonawczym. Tymczasem sposób wykonywania obowiązku szkolnego określa ustawa (art. 70 ust. 1 Konstytucji RP), a ograniczenia konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie (art. 31 ust. 3). Upoważnienie z art. 44zb pkt 6 ustawy o systemie oświaty obejmuje wprawdzie formę egzaminu, ale jego wytyczne — prawidłowość przebiegu i udokumentowanie — nie uzasadniają całkowitego wykluczenia formy zdalnej. Wymóg egzaminów wyłącznie stacjonarnych przewidywała uchwalona przez Sejm w 2022 r. nowelizacja ustawy – Prawo oświatowe (tzw. lex Czarnek 2.0), zawetowana przez Prezydenta RP 15 grudnia 2022 r.

7. Uczniowie z niepełnosprawnościami i chorzy. Wyjątek z § 17a ust. 8 nie łagodzi skutków zakazu. Zgoda na egzamin w innym miejscu zależy wyłącznie od uznania dyrektora: przepis nie określa przesłanek, przy których musi ona zostać udzielona, a przewiduje jedynie niezwłoczne poinformowanie o sposobie rozpatrzenia wniosku, bez uzasadnienia. Wyklucza też formę zdalną nawet wtedy, gdy byłaby ona jedynym racjonalnym usprawnieniem w rozumieniu art. 2 i art. 24 ust. 2 lit. c Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169). Proponowana zmiana pozwala zapewnić takim uczniom formę zdalną na tych samych zasadach co pozostałym. Równolegle kieruję petycje w tej sprawie do Sejmu i Senatu.

Propozycja brzmienia przepisów

W § 17a rozporządzenia: a) w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie: „Z zastrzeżeniem ust. 1a, egzamin klasyfikacyjny, o którym mowa w art. 44k ust. 2 i 3 ustawy o systemie oświaty oraz art. 37 ust. 4, art. 115 ust. 3 i art. 164 ust. 3 i 4 ustawy – Prawo oświatowe, egzamin poprawkowy, o którym mowa w § 16, oraz sprawdzian wiadomości i umiejętności ucznia, o którym mowa w art. 44n ust. 4 pkt 1 ustawy o systemie oświaty, przeprowadza się:”; b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a–1e w brzmieniu:

„1a. Jeżeli statut szkoły to przewiduje, na pisemny wniosek ucznia, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – jego rodziców, egzamin klasyfikacyjny, egzamin poprawkowy lub

sprawdzian wiadomości i umiejętności ucznia przeprowadza się z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej zapewniających jednoczesny przekaz obrazu i dźwięku między uczniem a komisją, przy spełnieniu następujących warunków: 1) przed rozpoczęciem egzaminu uczeń okazuje do kamery dokument ze zdjęciem potwierdzający jego tożsamość; 2) w czasie egzaminu twarz ucznia jest widoczna w obrazie z kamery; 3) praca pisemna ucznia zostaje przekazana komisji w postaci elektronicznej niezwłocznie po zakończeniu egzaminu.

1b. Szkoła może rejestrować przebieg egzaminu przeprowadzanego zgodnie z ust. 1a. Nagranie przechowuje się do upływu terminu na zgłoszenie zastrzeżeń, o których mowa w art. 44n ustawy o systemie oświaty, a w przypadku ich zgłoszenia – do zakończenia ich rozpatrzenia, po czym niezwłocznie się je usuwa.

1c. Przerwa w przekazie obrazu lub dźwięku spowodowana przyczynami technicznymi nie stanowi naruszenia warunków, o których mowa w ust. 1a. Po przywróceniu łączności egzamin kontynuuje się, przy czym komisja może zmienić zadania egzaminacyjne, których dotyczyła przerwa. Jeżeli przerwa uniemożliwia dokończenie egzaminu, przewodniczący komisji ustala z uczniem, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – z jego rodzicami, dodatkowy termin egzaminu.

1d. W przypadku stwierdzenia niesamodzielnej pracy ucznia lub naruszenia warunków, o których mowa w ust. 1a, komisja przerywa egzamin, a egzamin przeprowadza się ponownie zgodnie z ust. 1.

1e. Do egzaminu przeprowadzanego zgodnie z ust. 1a przepisy ust. 2–7 stosuje się odpowiednio, z tym że zakaz, o którym mowa w ust. 5, nie obejmuje urządzeń służących do przeprowadzenia egzaminu.”

Zgoda na ujawnienie danych

Wyrażam zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję mojego imienia i nazwiska oraz miejsca zamieszkania, tj. miejscowości Oleśnica (art. 4 ust. 3 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy o petycjach). Nie wyrażam zgody na ujawnienie pozostałych moich danych osobowych (adresu do doręczeń elektronicznych i adresu e-mail).

Filip Łukajczuk